

OSOBNÍ ZPRÁVY

Pětašedesátiny doc. S k á l y

Zdá se — jako obvykle — že je to nedávno, kdy jsme slavili jeho šedesátiny. Ale letopočet se nezastaví ani před nejzdatnějšími.

Přehlédněme si tedy znovu jeho životopis, jenž je pestrý od útlého mládí. Snad každou třídu základní školy absolvoval jinde (také v Jugoslávii), protože jeho otec jako závodní inženýr Škodovky byl posílán na různá místa. Maturitu však složil ve své rodné Plzni. Po promoci nastoupil na psychiatrické klinice v Praze, na níž má dnes nejdelší pobyt ze všech lékařů.

Jeho životní dráha obsahuje mnoho zásluh, objevů, zřízení institucí, uspořádání rozsáhlých akcí. Základní počín spadá do r. 1948, kdy bylo založeno první otevřené klinické lůžkové protialkoholní oddělení u nás, dále byl tehdy zřízen KLUS, jenž se staral v léčebné a současně zábavné situaci o vyléčené alkoholiky. Do r. 1951 spadá další opravdu světodějná událost, to je začátek éry záchytných stanic, což je dnes v celém světě napodobováno, poněvadž jejich potřeba byla všeobecně brzy uznána.

V r. 1949 začal vydávat časopis „Zápisky z Apolináře“. V r. 1950 zavedl Antabus, v r. 1957 zřídil poradnu pro mladistvé pijáky a alkoholiky (další vývoj mu dal až drasticky za pravdu), v r. 1958 bylo otevřeno oddělení v Lopovicích, v r. 1962 záviděníhodný stanový tábor v Dobronicích. Stále více ho zajímal osud dětí a vůbec rodiny alkoholiků. V r. 1964 byla zahájena rodinná terapie (od r. 1966 i v Červeném

Dvoře). V r. 1965 stacionář A p o l i n k a pro nedospělé, 1967 středisko pro děti z rodin alkoholiků a pro mladistvé pijáky.

Výborný byl nápad začít protialkoholní léčbu u vězňů už ve výkonu trestu.

Kdo zná jeho práci, měl by ještě mnoho připomínek (Lojovické dny, léčba ostatních toxikomanií, přeměna Lojovic na ženské oddělení, sportovní oddíl KLUSU, tzv. KOS atd., atd.).

My však potřebujeme ještě místo na připomenutí jeho vynikající výzkumné činnosti, na jeho organizační, konziliární, spolkovou činnost, na jeho funkce v celostátních a mezinárodních institucích, na účast v přípravě zákonů a výnosů.

Bylo by možno dlouze oceňovat jeho vynikající působení při výuce studentů medicíny, při doškolování psychiatrů.

To všechno by bohatě stačilo na subjektivní uspokojení i objektivní ocenění už v jeho šedesátce. On však pokračoval dále ve svém vpravdě budovatelském díle. V r. 1977 založil kabinet pro vzdělávání v psychoterapii, což už překračuje jeho úzkou specializaci a dává organizační bázi pro odborná setkání psychoterapeutů různých škol a zaměření. Jeho už uvedené hluboké pochopení pro osud dětí ho vede ke stále intenzivnější spolupráci se středními školami v Praze 2 a 3, projevující se především v týdenních setkáních s dětmi kolem 10 let v Apolinářské zahradě, při nichž se jim dostává poučení o drogách a alkoholu.

Nejnovější jeho akce je intenzivní tažení proti kuřáctví. Začalo to diferenciací patientských světnic na kuřácké a nekuřácké, plánuje se však další utužování abstinence v tomto směru na lůžkovém oddělení i v mimonemocniční sféře.

Jestliže se uchýlíme k číselnému a kvantitativnímu měřítku alespoň části jeho životní produkce, napočítáme 140 vědeckých prací, 3 monografie (z toho dvě přeložené do němčiny a polštiny), 25 let vede protialkoholní sekci Čs. psychiatrické společnosti, 11 let byl expertem WHO. Zasedá v redakcích několika zahraničních odborných časopisů. Od r. 1953 je expertem MZ, od r. 1971 je úřadujícím místopředsedou Českého protialkoholního sboru.

Jeho zásluhy byly opakovaně oficiálně uznány: v r. 1966 obdržel vyznamenání Za vynikající práci, dvakrát (1963 a 1966) odznak ČsČk (stříbrný a zlatý) za obětavou a záslužnou práci.

Jeho tělesná zdatnost, výkonnost a soustavný trénink jsou příslovečné. Ostatně absolvoval v r. 1939 fakultu tělesné výchovy a sportu. V kunratickém běhu se účastnil 14krát od r. 1935, Běchovice absolvoval 7krát. Při jeho šedesátinách byl pro jeho pětchu založen Skálův lesní běh, jehož letošní 6. ročník měl 76 účastníků. Padesát let již jezdí na kole.

Vždy hlásal a prosazoval, aby jeho pacienti tělesně pracovali a prováděli sport. Mohl na to sice jen dohlížet, ale jako výborný pedagog věděl, jak sugestivně působí příklad vedoucího. Proto si nic neodpustil z tělesné námahy, a proto také nepije a nekouří. Říká, že mu jeho pacienti za to stojí. Touto malou skulinkou jeho tvrdé osobnostní slupky proniká jeho láska k lidem, kteří jsou jinak obecným míněním zatracováni.

Je nejen vědec a odborný lékař, ale věnuje mnoho času zdravotnické výchově nejširších vrstev. Tak např. od r. 1974 měl v tématu MÚZY a drogy 230 vystoupení, při čemž ho slyšelo 67 000 posluchačů a dostal 8500 dotazů, které hodlá zpracovat. V důsledku další akce (20 koncertů s 3000 posluchači) postupně přestávali kouřit hudebníci.

Jak uzavřít tuto připomínku životního jubilea jednoho z nejlepších pracovníků našeho oboru? Nejlépe bude doslova opakovat to, co jsme napsali k jeho šedesátinám.

My, jeho přátelé a spolupracovníci vítáme tuto příležitost, abychom vyjádřili jemu, a oznámili všem, že si ho vážíme nejen pro jeho energii, organizační zdatnost, neúchylnou přísnost a poctivost, ale i pro jeho vědecké objevy, zásluhy ve vysokoškolské výuce, pro mimořádně solidní a účinnou propagaci československého zdravotnictví v celém světě.

Je vskutku ozdobou naší kliniky, lékařské fakulty, národní kultury, mezinárodní vědy.

Nemůže nás potkat větší štěstí, než když tento nadaný lékař a vědec bude dlouho zdrav, výkonný a dobré nálady!

Jan Dobiáš